

lényegesebb az Unitas közös egyházi katalógus, mely 34 egyházi könyvtár 1.200.000 rekordját tartalmazza.

Rendkívül tanulságos volt Kővécs Ildikó előadása is, aki rávilágított arra, hogy a pályázati lehetőségeknek milyen szerepük volt abban a felzárkózási folyamatban, melynek során jelentősen csökkentettük a világi könyvtárakkal szembeni hátrányunkat. Leghatékonyabban az NKA pályázatok segítik munkánkat (állományvédelem, eszközbeszerzés), de említést érdemel a Márai program is (állománygyarapítás), melyben igen sikeresek voltunk és vagyunk. Az EU-s pályázatok (TIOP, TÁMOP) nagyobb volumenű eszközbeszerzést, jelentős képzések megvalósítá-

sát, integrált könyvtári rendszerek kialakítását, nagyobb adatbázisok létrehozását tették lehetővé azon könyvtárak számára, melyek ezzel a lehetőséggel éltek. Ezek a pályázati lehetőségek (a jelentős mértékben megemelt közgyűjteményi támogatással együtt) biztatóak, elmúlni látszanak a korábbi bizonytalan működési feltételek. Úgy tűnik, van előrelépés, vége van az egy helyben topogásnak, körvonalazódik jövőképünk, optimisták lehetünk. Látjuk, hogy a magyar könyvtári rendszerben van helyünk, számolnak velünk. Ez jó érzéssel töltött el mindnyájunkat.

Löffler Erzsébet
Főgyűházmegyei Könyvtár, Eger



MKE

„A könyvtár szociokulturális funkciói – életmód, életminőség” Országos Könyvtári Stratégiai Műhelynap

2014. 01. 28-án a Magyar Könyvtárosok Egyesülete országos stratégiai műhelynapot tartott annak érdekében, hogy a kistélepüléseken működő közkönyvtárak és iskolai könyvtárak meghatározzák helyüket és szerepüket a helyi társadalmak rendszerében, és felvázolják saját jövőképüket.

FŐ TÉMAKÖRÖK

A könyvtárral szemben támasztott szociális igények. Első kérdésként vetődött fel, hogy mi az a mikrokörnyezet, amelyben a könyvtár működik, és melyek a könyvtárhasználók és helyi közösségek, civil szervezetek igényei a könyvtárakkal szemben?

Szó volt az **akadálymentes könyvtárról**. Jelen esetben nemcsak a fizikai akadály-

mentesítésről, hanem az infokommunikációs akadálymentesítésről is. A fizikai akadálymentesítés nagyjából jól megoldott, az infokommunikációs hozzáférés kevésbé. Szó volt arról is, hogy melyek a könyvtár feladatai az alapkompenciák (írás-olvasás) és a digitális írástudás fejlesztésében.

A könyvtár szerepe a társadalmi esélyegyenlőtlenségek csökkentésében. A témával kapcsolatban a következő kérdések merültek fel:

- Milyen esélyegyenlőtlenségekre vagyunk felkészülve?
- Melyek a szociális hátrányokkal nagyobb mértékben érintett lakosságot ellátó könyvtartípusok, válhat-e maga a könyvtár rendszersegítő közösséggé?

- Ma milyen módszereink vannak a tanulási esélyegyenlőség megteremtéséhez, ebből mit használunk ki és mit nem?
- Lehet-e a könyvtár a szegények, mélyszegények tanuló- és dolgozósobája? Az ilyen kezdeményezések hogy illenek ma a könyvtári működésbe?
- A hagyományos és digitális írástudás terén hol van a könyvtár szerepe?
- Lehet-e a könyvtár a tanulószobája a település hátrányos helyzetű tanulóinak az eddigi szolgáltatásstruktúra megőrzése mellett?

ELŐADÁSOK

Jaskó Péter falugondnok, a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Magyar Tanya- és Falugondnoki Szövetség vezetője mutatta be a falugondnokok szerepét a könyvtári ellátásban. (Nemcsak gyógyszer, élelmiszer, hanem a kért könyveket is meghozza az idős emberek számára.) Kultúraközvetítő funkció. Ahogy mondta: **„A könyvtárnak egy kistelepülésen nemcsak az a feladata, hogy könyveket közvetítsen..., hanem hogy közösséget teremtsen...”**

Németh Andrea koordinátor, az Artemisszió Alapítvány széles körű tevékenységét mutatta be s bővebben ismertette egy integrációs projektet, mely kulturális hátrányokkal, nehézségekkel küzdő fiatalok szakmaszerzését és társadalmi integrációját célozta. A szociológus, antropológus, pszichológus szakemberhátterre épülő Alapítvány tevékenységének fő célja olyan csoportok, emberek egymáshoz közelítése, melyek/akik másságuk, eltérő kulturális hátterük miatt kerülnek konfliktusba környezetükkel. Ezeket a konfliktusokat nemcsak feloldani segítenek, hanem felismerik az abban rejlő lehetőségeket, amit ki is használnak. Elsősorban tanácsadói tevékenységeket, interkulturális kép-

zéseket, konferenciákat, kiállításokat, interaktív workshopokat és integrációs programokat valósítanak meg. Az integrációs programok is összetettek, van bennük közösségi program, korrepetálás stb. Az ilyen jellegű programokba beleilleszthető volna a könyvtárhasználati képzés is, akár játékosan, multi- és interkulturális tartalmakkal. A bemutatott sikeres projekt során 10 speciális igényű fiatal közül 9-nek lett gyakorlati helye, majd munkahelye.

Szabó Gabriella felnőttképzési vezető a Foglyatékos Személyek Esélyegyenlőségért Közhasznú Nonprofit Kft. (rövidítve FSZK) tevékenységét mutatta be. Elsősorban a komplex akadálymentesítéssel, a szolgáltatások, javak egyenlő esélyű hozzáféréseivel kapcsolatos tevékenységekkel foglalkozik a szervezet. Tanácsadói, oktatói tevékenysége a legkiterjedtebb. Iskola-fenntartó Balassagyarmaton és Nyíregyházán országos beiskolázással, és jelnyelvi tolmács szolgálatot tart fenn. Eszköz-kölcsönző térségében. Tananyagokat fejleszt és tematikus honlapokat tart fenn.

HOZZÁSZÓLÁSOK

A hozzászólásokban szó volt a könyvtárhasználók könyvtárképéről, a könyvtáros szerepének/szerepeinek változásairól, új funkciókról, új szerepekről.

A könyvtár szerepeinek betöltéséhez megfelelő képzés, szemléletváltás, könyvtáros életpályamodell szükséges. – Az ezt célzó tevékenységeknek, kezdeményezéseknek, pályázatoknak valós társadalmi igényekre kell támaszkodniuk és partnerségben kell megvalósulniuk.

- Kistérségek felé kell nyitni szolgáltatásainkkal, szolgáltatásaink terének kitágításával.

- A mai társadalom szociális és kulturális értelemben is szétszakadó társadalom. Óriási a veszély és óriási a könyvtár feladata is.
- Az új szerepeket is propagálni, tudatosítani kell a társadalom egészében, a fenntartókban külön is.
- A hátrányos helyzetű embereknek, csoportoknak háromféle viszonya lehet könyvtárral: vannak, akik jól tudják használni, igénylik a könyvtári szolgáltatásokat, vannak, akik nem ismerik, s vannak, akik elutasítják a könyvtárat, mint intézményt, mint kultúrközvetítőt, mint szolgáltatást.
- Fejleszteni kell a könyvtárak szociális tereit.

A könyvtár, könyvtáros, új szerepei:

- A könyvtáros, akárcsak a falugondok, lehet továbbtanító, katalizátor, szociális munkás. Fontos, hogy a kistételepülések könyvtárosainak foglalkoztatása stabil legyen és folyamatos (ne csak a pár havonként cserélődő kulturális közmunkások lássák el a legnehezebb terepen ezt a feladatot). Itt vetődik fel a könyvtáros létbiztonsága és a szolgáltatásbiztonság.

A könyvtár és az írás-olvasás szociális eredetű kompetenciahiányai, a könyvtár a kulturális esélyegyenlőség szolgálatában

- Belátható időn belül szétesett társadalommá válhat az ország (lásd PISA 2012). Az iskolát elhagyók és periférián (kistételepülésen, szegénységben) élők írás-olvasás tudása visszaesett 2009-2012 között. Az eredmények a széleken romlottak: elsősorban a gyenge iskolázottságú, munkanélküli, kistételepülésen élő szülők gyermekei és az iskolát korán elhagyó fiatalok körében. E csoportok növekvőben vannak, növekvő devianciákkal. Hol és mikor lehet MÉG UTOLJÁRA karon fogni, rámosolyogni, biztató szóval elérni azokat, akik kikerültek az oktatásból? A segítő háló egyik része menthetetlenül a könyvtáros, a könyvtári rendszer, s annak kapcsolt

részei, de ezt a kormányzat felé is artikulálni kell. Ha ez nem történik meg, nem hatékony, akkor olyan ellenséges csoportokra bomlik szét a társadalom, amelyek nem tudnak egymással szót érteni, nem képesek együttműködni. Már pedig az integrált társadalom elemi kategóriája az együttműködés.

- Akadályozottság, azaz jelentős kulturális és szociális hátrány az írni- olvasni tudás, a megfelelő kompetenciák hiánya is.

Iskolai és könyvtárak viszonya, szerepe, terepe

- Radikálisan átalakul az iskola. Az átalakuló iskolai könyvtárban erősödnek a szociális funkciók, hiszen az iskolában is megjelenik a szegénység és a valamilyen akadályozottság, különösen kistételepüléseken, kistételepületekről bejáróknál. A könyvtáros-tanártól várják a biztonságos helyet, környezetet. A tankönyvellátás terhe azonban oly súlyos, hogy nem hagy időt az iskolai könyvtáraknak reagálásra, szociális funkcióinak ellátására. Kérdéses az iskolai könyvtárak jövője is. Döntő tényező a könyvtáros-tanár elkötelezettsége!

Könyvtár és partnerség

- A könyvtárak az akadálymentesítés ügyében sokáig elől jártak, amikor még nem volt társadalmi elvárás (információk, képzések, eszközök, jelkészletek stb.), de most mintha megtorpanunk volna, nem látnánk, merre is kellene tovább indulni. Innen alapvetően a partnerséggel léphetnénk tovább. Európaszerte segítő szolgáltató rendszerek működnek együtt, hisz partnerséggel megoldható a problémák jelentős része, akár akadálymentesítésre, akár szociális vagy kulturális hátrányok csökkentésére gondolunk.
- A partnerség elengedhetetlen minden könyvtári területen. Különösen fontos az EU-s pályázati környezetben. A partnerség akkor jó, ha tartalmaz és kompetens, azaz konkrét feladatokra, együttműködésre vonatkozó és a

tevékenységben kompetens az együttműködő partner.

• Keressük a velünk kapcsolatban nem lévő rétegeket, de ehhez megfelelő ismeretekkel, kapcsolatokkal rendelkező, a közvetítést, a katalizátor szerepet vállaló partnerekre is szükségünk van. Elsősorban a helyi falugondnokok, védőnők, pedagógusok, szociális munkások és intézményeik, illetve a civil szervezetek képviselőinek fokozottabb bevonására gondolhatunk. Fontos, hogy a „közvetítő” szerepben lévő társadalmi csoportból minél többen aktív könyvtárhasználók legyenek, személyes ajánlói is a könyvtárnak.

• Egyszerre konkurálunk a művelődési terekkel, munkaügyi területekkel, más szolgáltatásokkal és vagyunk partnerek. A művelődési kormányzás sok forrással rendelkezik és nagy programokat indít el, hajt végre, melybe eddig mindig bekapcsolódott a könyvtári rendszer (pl. Közkincs projektek, Kulturális közfoglalkoztatás, Manda projekt), de csak ritkán vált egyenrangú partnerré, pedig csak a könyvtári rendszer van ott kulturális köz-műként minden egyes településen.

Löffler Erzsébet

Főegyházmegyei Könyvtár, Eger



A CORVINA SZOFTVER JÖVŐJE – A MONGUZ KFT. TERVEI

■ A Corvina szoftvert használó könyvtárak munkatársai a múlt év végén értesültek arról, hogy az e-Corvina Kft. a Corvina szoftvert és annak további fejlesztését eladta a Huntéka szoftvert is fejlesztő Monguz Kft-nek. A könyvtárosokban sok kérdés, aggodalom merült fel a hír hallatán.

Karácsony előtt a nagy – főként egyetemi – könyvtárak szakemberei videókonferenciát szerveztek a változás könyvtárakat érintő hatásairól és a szükséges feladatokról. Az egyházi könyvtárakat Török Beáta, a Sapientia Szerzetesi Hittudományi Főiskola Könyvtárának vezetője és Baranya Péter a veszprémi Corvina-szerver koordinátora képviselte.

A résztvevők egyetértettek abban, hogy a könyvtáraknak **együttesen** kell tárgyalásokat folytatniuk az új tulajdonos

Monguz Kft-vel. Fontos a közös fellépés annak érdekében, hogy a későbbi fejlesztésekben a könyvtárak szempontjai is megjelenjenek, éppen emiatt a könyvtáros szakemberek a Corvina sorsának további alakításával kapcsolatos véleményüket közösen kell, hogy megfogalmazzák. Ekkor döntöttek arról is, hogy az év elején egy találkozóra invitálják meg az e-Corvina, a Monguz Kft. és a könyvtárak képviselőit a felmerülő kérdések megvitatására.

A találkozóra február 4-én került sor a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár dísztermében. A Corvinát használó könyvtárakból több mint hetven fő jelent meg. A következőkben Béniné Virág Mária (Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár informatikai osztályvezető) szerkesztett beszámolója alapján tudósítunk.